

SEKSUALITET ELLER SPØGELSER -
FREUD ELLER JUNG!

Chr. Braad Thomsen: *Sigi-erobren. En Sigmund Freud biografi.* Hans Reitzels forlag 1984. 196 s. 178 kr.

C.G.Jung: *Erindringer, drømme, tanker.* Optegnede og udgivet af Aniela Jaffé. Lindhardt og Ringhof 1984. 357 sider. 194 kr, indb. 234 kr.

I *Lysten og loven. Syv essays om incest-tabu og Ødipus-kompleks* (1983) skriver Chr. Braad Thomsen, at forholdet mellem Freud og Jung er så dybt præget af Ødipus-komplekset, at det skrider til himlen. I begyndelsen af deres bekendtskab underkastede Jung sig således totalt Freud. Jung skriver: "Jeg har en synd at tilstå. Jeg har fået Deres billede forstørret. Det ser pragtfuldt ud". Dernæst konstruerede Jung et opgør med Freud. Jungs underkastelse symboliserede den gode fader hvis lov han vil identificere sig med og gøre til sin egen. Jungs oprør symboliserede den grusomme fader, som han har lyst til at slå ihjel, så hans egne drifter - spærret inde af incest-forbuddet - kan få frit løb.

Nu er der udkommet henholdsvis en biografi om Freud - som Braad Thomsen har skrevet - og udgivet (delvis genudgivet) en selvbiografi af Jung, hvoraf en stor del er optegnet af A.Jaffé. Hermed skulle det bl.a. være muligt, at få afklaret om forholdet mellem Freud og Jung kan tilskrives Ødipus-komplekset, og i et videre perspektiv hvad der var den egentlige grund til bruddet mellem dem.

Braad Thomsen lægger i sin Freud biografi hovedvægten på beskrivelsen af venskabet og bruddet med skiftende personer som Josef Breuer, Sandor Ferenczi, Wilhelm

Fliess, Ernest Jones, C.G.Jung, Otto Rank, Wilhelm Reich m.fl., ja selv Freuds forhold til danske personligheder som Georg Brandes, J.P.Jacobsen og H.C.Ander-sen tages op.

I det følgende skal der ses nærmere på forholdet mellem Freud og Jung, der både hvad angår almindelig ugebladsjournalistik og dybsindige teoretiske diskussioner er uhyre spændende. Det skyldes bl.a. det faktum, at disse to banebrydende psykoanalytiske teoretikere efter en faglig og venskabelig overgangsperiode har stået fadder til hver deres tradition.

Efter Braad Thomsens mening skyldes bruddet mellem Freud og Jung mere private forhold end faglige uoverensstemmelser. Dels skyldes bruddet Jungs - allerede omtalte - ødipale binding til Freud, dels den russiske medicinstuderende Sabina Spielrein der bliver patient hos Jung. Dette personlige drama omkring Sabina Spielrein begynder med, at Sabina bliver Jungs elskerinde. Jungs kone bryder sig ikke om forholdet og sender et anonymt brev til Sabinas mor om Jungs forhold til hendes datter. Jung benægter i et brev forholdet til Sabina. Freud bliver involveret i dramaet både via Sabina, der betror sig til ham og via Jung, der bl.a. selverkendende indrømmer, at "min optræden var en kæltringestreg, som jeg noget modstræbende tilstår overfor Dem som min Far."

Der er ikke tvivl om, at Freuds involvering i kærlighedsaffæren mellem Jung og Sabina har været ubehagelig for Jung. Der er heller ikke tvivl om, at der har eksisteret et ødipalt forhold mellem Freud og Jung. Men at det skulle være disse personlige oplevelser, der i sidste instans har været årsagen til bruddet mellem dem, må der med Jungs selvbiografi sættes spørgsmåls-

tegn ved.

Jung tilkender utvetydigt Freud æren for at have opdaget adgangen til det ubevidste. Han fremhæver f.eks., at Freud tog sine neurotiske patienter alvorligt, gik ind på deres ejendommelige og individuelle psykologi. Freud prisgav efter Jungs mening uden medlidenhed den samtidige sjæls rådenskab til daglyset, men han gjorde det ikke radikalt nok.

Uenighederne viser sig f.eks. en dag, da Freud og Jung er sammen, og et bogskab giver et brag fra sig. Efterrationaliserende til lægger Freud som så meget andet denne hændelse "tilfældets imødekommehed", mens Jung øjeblikkelig forudsiger, at skabet vil bryde umiddelbart efter igen - hvilket det gør.

Denne med Freuds ord "spøgelseskompleksforskning" er en smuk illusion, Freud ikke selv deler, men for Jung skulle det blive livsværket. Jung beretter, at da han brød med Freud, var han klar over, at han ville falde ind i det ikke-vidste, i det ubekendte. Han havde egentlig ingen viden udover Freud, men han havde turdet tage skridtet ud i mørket.

Det fremgår tydeligt i de to biografier, at forholdet til religionen har spillet en central rolle for de to modstridende teoretiske fundamenter. Hvor Freud altid katagorisk henviser til sin irreligiøsitet og satser 100% på videnskaben, så hævder Jung at "Gud" er anbragt i vores bevidstheds præeksisterende sjæl. Det religiøse er en del af det, han betegner som det arketyperiske. Efter Jungs mening havde Freud formet et nyt dogme, eller rettere, i stedet for den af ham mistede Gud havde han underkastet sig et andet dominerende billede, seksualiteten.

I modsætning hertil er det en af Jungs hovedteser, at ligesom vores legeme har en forhistorie på

millioner af år, så er dette også tilfældet for det psykiske system. Jung skriver: man er efterhånden så temmelig enige om, at troen på, at mennesket i hele sin pragt blev skabt på skabelsens sjette dag uden nogen form for forberedende stadier trods alt er lidt for enkel og arkaisk til at tilfredsstille os. Men med hensyn til psyken, da er man blevet hængende ved denne arkaiske opfattelse: psyken har ingen arketyperiske forudsætninger, den er tabula rasa, opstået ved fødslen og er kun det, den selv bilder sig ind at være.

Ud fra personlige erfaringer insisterer Jung alternativt på, at både sjæl og krop består af enkeltheder, som alle har eksisteret i rækken af forfædre: "Vi er langt fra færdige med middelalderen, antikken og primitiviteten, således som vores psyke kræver det." I den forstand er Jung meget mere "biologisk" end Freud nogensinde bliver det.

Hos Freud fandtes der i det ubevidste mange levn af gamle erfaringer, der efter Jungs opfattelse ikke havde fået tilkendt en rimelig betydning. Hos Jung var det via drømme og oplevelser blevet klart, at disse levn ikke er udleverede former, men tværtimod er konstant, "evig" del af den levende psyke, arketyperne.

Hermed bliver det tydeligt, hvad der var den virkelige grund til bruddet mellem Freud og Jung. I Jungs forståelse var baggrunden for Freuds insisteren på seksualiteten som et urokkeligt bolværk i sidste instans, at han var bange for "den sorte slamflod", okkultismen. Freud, som først af alle forsøgte at udforske det mørke dyb, følte sig truet af en "sorte slamflod". Han ville ikke acceptere den "mystiske" side hos sig selv, uden hvilken man efter Jungs mening ikke kan komme i overensstemmelse med sig selv.

Et konkret eksempel på de for-

skellige konsekvenser, Freud og Jung drager af deres respektive teorier, er forholdet til Den evige Stad, Rom. Freud er flere gange i Rom, fordi han mener verdensstaden har stor symbolsk betydning med alle dens oldtidsminder. Derimod holdt Jung sig forsigtigt tilbage fra at besøge Rom, fordi han mente, at indtrykkene ville overstige hans modtagelighedsgrænse, dvs. han var bange for at forhistoriens murrester ville ramme ham som utallige ånder: "Da jeg i 1949 i en høj alder ville indhente det forsømte, besvime-de jeg, da jeg skulle hente billetterne. Herefter skrinlagde jeg én gang for alle tanken om at rejse til Rom."

Disse hentydninger til Jungs mystiske erfaringer og overbevisninger, der kulminerer i nøgleordene arketyper, individuation og Selvet, medfører ikke at han fortaber sig i tågerne. Faktisk fremhæver han familie og arbejde som modvægt mod ånderne, drømmene, fantasierne og spøgelseerne. Dag efter dag beviste arbejde, kone og fem børn at han virkelig eksisterede og ikke kun var et blad, der hvirvlede i ådevinden ligesom Nietzsche. Jung hævder at Nietzsche mistede fodfæstet, fordi han ikke ejede andet end sine indre tankers verden, som desuden mere ejede ham end han ejede dem. Derimod ville Jung denne verden og dette liv. Men så begyndte det at spøge i huset.....

På den måde fortsætter Jung selvbiografien som en fantastisk balance på knivens æg. Freud-biografien forholder sig mere entydigt "normalt" til hans forelskelse, ægteskab, forskning, hans kæbe-kræftsygdom samt nogle af de reaktioner og konsekvenser hans psykoanalytiske teori har fået. Det skal imidlertid fremhæves, at Braad Thomsen også gør meget ud af at beskrive, hvordan Freud benytter myten og kunsten i sine forsøg på at redegøre for dybderne i sin psykoanalytiske teori, en fremgangsmåde der i min forståelse

se virker mere overbevisende end Jungs.

Hvis vi fastholder Freuds teori, er det rigtigt som Braad Thomsen siger, at den er "en tidsindstillet bombe under den måde, vi danner familier og dermed samfund på". Men spørgsmålet er om det ikke også er rigtigt, at hvis vi fastholder Jungs teori, så er den en tidsindstillet bombe under den måde, vi opfatter os selv, videnskaben og livet på - og hvis den sprænger.....

Ole Morsing